

5.6.2. Chemie

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Chemie je vyučován jako samostatný předmět v 8. a 9. ročníku s časovou dotací dvě hodiny týdně.

Chemie se vyučuje v učebně fyziky a chemie, některé části výuky se uskutečňují v počítačové učebně.

Výuka chemie jako samostatného předmětu vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Zvláštní důraz je kladen především na poznávání přírody jako systému, chápání důležitosti udržování přírodní rovnováhy, uvědomování si užitečnosti přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě, rozvíjení dovednosti objektivně spolehlivě pozorovat, experimentovat, vytvářet a ověřovat hypotézy, vyvozovat z nich závěry a ty ústně i písemně interpretovat. Velmi důležité je i učit se rozlišovat příčiny chemických dějů, souvislosti a vztahy mezi nimi, předvídat je, popř. ovlivňovat, a to hlavně v souvislosti s řešením praktických problémů.

Výuka a vzdělávání jsou v předmětu chemie ještě specificky směřovány k:

- podchycení a rozvíjení zájmu o poznávání základních chemických pojmů a zákonitostí na příkladech směsí, chemických látek a jejich reakcí s využíváním jednoduchých chemických pokusů, řešení problémů a zdůvodňování správného jednání v praktických situacích
- vytváření potřeb objevovat a vysvětlovat chemické jevy, zdůvodňovat vyvozené závěry a získané poznatky využívat k rozvíjení odpovědných občanských postojů
- získávání a upevňování dovedností pracovat podle pravidel bezpečné práce s chemikáliemi a dovednosti poskytnout první pomoc při úrazech s vybranými nebezpečnými látkami

Předmět chemie významně souvisí i s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda:

- přírodopis – člověk a první pomoc, ekologie, ochrana životního prostředí, vliv člověka na životní prostředí, neživé složky ekosystémů - horniny a nerosty, principy fyziologických procesů organismů, příčiny a prevence nemocí, léky a drogy, životní styl, narušení rovnováhy, ...
- fyzika - látky a tělesa, měřené veličiny, skupenství látek, částicové složení látek, pohyb částic a jejich vzájemné působení, elektrický proud, zdroje energie, ...
- zeměpis – životní prostředí, vztah příroda a společnost, vlivy na životní prostředí, hospodářské aktivity v ČR, světové hospodářství, atmosféra, hydrosféra, ...

Formy a metody práce podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

- Frontální výuka s využitím demonstračních pomůcek a demonstračních pokusů
- Skupinové a laboratorní práce
- Práce s internetem a výukovými programy
- Projekty a referáty
- Využití videomateriálů

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

- rozvoj schopnosti poznávání a získávání praktických dovedností ve vztahu k přírodě i k člověku samému, sebepoznávání a seberealizace
- spolupráce a týmová práce
- schopnost řešit problém
- prevence sociálně-patologických jevů a škodlivých způsobů chování vůči člověku i přírodě
- péče o dobré vztahy, pomoc ostatním

Výchova demokratického občana

- rozvoj dialogických a prezentačních schopností

- řešení a posuzování problémů v širších souvislostech, rozvoj samostatnosti
- aktivní postoj v životě

Environmentální výchova

- pochopení složitosti vztahů člověka a životního prostředí
- dopad lidských činností na prostředí
- vlastní odpovědnost ve vztahu k prostředí, znalosti aplikovatelné na každodenní jednání člověka
- utváření zdravého životního stylu a ochraně životního prostředí
- posouzení vlivu na životní prostředí

Mediální výchova

- využití médií jako zdroje informací
- hodnocení a ověřování věrohodnosti informací, odolnost vůči předsudkům
- kritické vnímání mediálních sdělení, vliv médií na spotřební život ve společnosti

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- žáci se učí různým metodám poznávání přírodních objektů, procesů, vlastností a jevů
- učí se zpracovávat informace z hlediska důležitosti i objektivitu a využívat je k dalšímu učení a praktickému použití
- operují s obecně užívanými termíny, znaky a symboly
- mají pozitivní vztah k učení

Kompetence komunikativní

- žáci se přesně a logicky vyjadřují či argumentují, stručně, přehledně i objektivně sdělují (ústně i písemně) postup a výsledky svých pozorování a experimentů
- žáci diskutují s ostatními, obhajují své názory, vhodně argumentují
- žáci umějí využít dostupných informačních a komunikačních prostředků a zdrojů

Kompetence k řešení problémů

- žáci se učí přecházet od smyslového poznávání k poznávání založenému na pojmech, prvních teoriích a modelech
- učí se chápat vzájemné souvislosti či zákonitosti přírodních jevů
- učí se poznatky zobecňovat a aplikovat v různých oblastech života
- učí se základům logického vyvozování a předvídaní specifických závěrů s přírodovědných zákonů
- rozvíjí si schopnost objevovat a formulovat problém a hledat různé varianty řešení
- pracují samostatně na řešení problémů a prakticky ověřují vyvozené závěry

Kompetence sociální a personální

- žáci si osvojují dovednosti kooperace a společného hledání optimálních řešení problémů
- žáci se učí vzájemné spolupráci a respektu vůči ostatním

Kompetence občanské

- žáci jsou vedeni k poznání možnosti rozvoje i zneužití chemie
- žáci se učí odpovědnosti za zachování životního prostředí
- chrání zdraví své i zdraví ostatních

Kompetence pracovní

- žáci se učí optimálně plánovat a provádět soustavná pozorování a experimenty a získaná data zpracovávat a vyhodnocovat
- žák využívá získané poznatky a zkušenosti v zájmu vlastního rozvoje
- žáci se seznamují se zásadami bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Vzdělávací obsah

ROČNÍK	VÝSTUPY - ŽÁK	UČIVO, POJEM	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA
8.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady chemického děje a čím se chemie zabývá - rozliší fyzikální tělesa a látky - rozpozná u běžně známých dějů, zda dochází k přeměnám látek - uvede příklady chemické výroby ve svém okolí a i případná rizika pro společnost a pro obyvatele v okolí chemických závodů 	Úvod do chemie <ul style="list-style-type: none"> - vymezení chemie - tělesa a látky - chemické děje - chemická výroba 	<ul style="list-style-type: none"> - F - látky a tělesa, měřené veličiny - EV - lidské aktivity a problémy ŽP
8.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede fyzikální a chemické vlastnosti látek - rozliší známé látky podle jejich různých vlastností - provede jednoduché chemické pokusy a zaznamená jejich výsledek - popíše společné a rozdílné vlastnosti vybraných látek - rozpozná skupenství látek a jejich změny - vyhledá v tabulkách hodnoty hustoty, teploty tání, teplotu varu a orientuje se v jejich hodnotách 	Vlastnosti látek <ul style="list-style-type: none"> - barva, skupenství, rozpustnost ve vodě, tepelná a elektrická vodivost, hustota - změny skupenství 	<ul style="list-style-type: none"> - F - látky a tělesa, fyzikální veličiny, skupenství látek - OSV - rozvoj schopností poznávání, sebeorganizace
8.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede zásady bezpečné práce v chemické laboratoři, poskytne a přivolá první pomoc při úrazu - uvede příklady nebezpečných chemických látek a zásady bezpečné práce s nimi 	Bezpečnost při experimentální činnosti <ul style="list-style-type: none"> - zásady bezpečné práce v laboratoři - první pomoc při úrazu v laboratoři (poleptání, popálení, pořezání) 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - biologie člověka, první pomoc - Rv - zdravý způsob života, péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví - OSV - hodnoty, postoje, praktická etika - VDO
8.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší různorodé a stejnorodé směsi - rozliší suspenzi, emulzi, pěnu, dým, mlhu a uvede jejich příklady z běžného života - uvede příklad pevné, kapalně a plynné stejnorodé směsi - použije správně pojmy: složka roztoku, rozpuštěná látka, rozpouštědlo, rozpustnost, koncentrovanější, zředěnější, nasycený a nenasycený roztok - aplikuje poznatky o vlivu teploty, míchání a plošného obsahu povrchu rozpuštěné látky na rychlost jejího rozpouštění při vysvětlování známých situací z běžného života - vypočítá složení roztoků (hmotnostní zlomek rozpuštěné látky) 	Směsi <ul style="list-style-type: none"> - různorodé a stejnorodé směsi (roztoky) - složky směsi - složení roztoků - hmotnostní zlomek 	<ul style="list-style-type: none"> - F - látky a tělesa, fyzikální veličiny - EV - vztah člověka k prostředí
8.	<ul style="list-style-type: none"> - sestaví jednoduchou filtrační aparaturu a provede filtraci - popíše jednoduchou destilační aparaturu a vysvětlí princip destilace - navrhne postup oddělování složek směsí v běžném životě - vysvětlí princip usazování a krystalizace - uvede příklad chemické výroby založené na oddělování složek směsí 	Oddělování složek směsí <ul style="list-style-type: none"> - usazování, filtrace, destilace, krystalizace, sublimace 	<ul style="list-style-type: none"> - MDV - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
8.	<ul style="list-style-type: none"> - rozezná a uvede názvy vody v plynném, kapalném a pevném skupenství 	Voda a vzduch <ul style="list-style-type: none"> - voda – destilovaná, 	<ul style="list-style-type: none"> - F - fyzikální veličiny, skupenství látek

	<ul style="list-style-type: none"> - zhodnotí význam vody pro život na Zemi - uvede základní vlastnosti vody a její využití v praxi - rozliší vodu destilovanou, pitnou, užitkovou, odpadní a uvede příklady jejich výskytu a použití - uvede princip výroby pitné vody ve vodárnách - vysvětlí oběh vody v přírodě a zhodnotí jeho význam pro život na Zemi - charakterizuje kyslík jako nezbytnou složku pro hoření látek - vysvětlí princip hašení, uvede telefonní číslo hasičů - popíše, co je teplotní inverze a smog, a uvede příklady zdrojů informací o čistotě ovzduší - zjistí a uvede příklady znečišťování vody a vzduchu v přírodě i v domácnosti - navrhne, jak lze v nejbližším okolí omezovat znečišťování vody a vzduchu 	<ul style="list-style-type: none"> pitná, odpadní - výroba pitné vody - čistota vody - vzduch – složení, vlastnosti - čistota ovzduší - ozónová vrstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - základy ekologie, ochrana přírody a životního prostředí - Z - životní prostředí, rizika a důsledky přírodních a společenských vlivů na ŽP, vztah příroda a společnost - Rv – bezpečné chování a ochrana zdraví - EV - základní podmínky života, lidské aktivity a problémy ŽP - OSV - řešení problémů a rozhodovací dovednosti - MV - fungování a vliv médií ve společnosti, vnímání mediálních sdělení, kritické čtení - VDO
8.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady (z praxe) dokazující, že látky se skládají z pohybujících se částic - používá pojmy atom, molekula ve správných souvislostech - popíše složení atomu a vznik kationtu a aniontu z neutrálních atomů 	Částicové složení látek <ul style="list-style-type: none"> - molekuly, atomy - atomové jádro, protony, neutrony - elektrony, elektronový obal atomu, valenční elektrony, ionty 	<ul style="list-style-type: none"> - F - látky a tělesa, pohyb částic a jejich vzájemné působení
8.	<ul style="list-style-type: none"> - používá značky a názvy vybraných prvků - vysvětlí, co udává protonové číslo - vyhledá v tabulce názvy prvků ke známým (daným) protonovým číslům a zapíše správně ke značce prvku protonové číslo - používá pojmy chemická látka, chemický prvek, chemická sloučenina a chemická vazba ve správných souvislostech - rozliší chemickou značku prvku a chemický vzorec sloučeniny - odvodí složení chemické látky ze vzorce a z modelu molekuly chemické sloučeniny 	Chemické prvky a chemické sloučeniny <ul style="list-style-type: none"> - chemické prvky - vybrané názvy a značky chemických prvků - protonové číslo 	
8.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší kovy a nekovy a uvede příklady vlastností a praktického využití vybraných kovů, slitin a nekovů - zhodnotí vliv člověka na změny obsahu kyslíku a ozonu v plynném obalu Země - rozliší periody a skupiny v periodické soustavě prvků a vyhledá známé prvky s podobnými vlastnostmi 	Chemické prvky a periodická soustava prvků <ul style="list-style-type: none"> - kovy – Fe, Al, Zn, Cu, Ag, Au - slitiny - mosaz, bronz, dural - nekovy – H, O, N, Cl, S, C 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - ochrana přírody a životního prostředí, vlivy člověka na ŽP - Z - životní prostředí - Rv - dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
8.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší výchozí látky a produkty chemické reakce a určí je správně v konkrétních příkladech 	Chemické reakce <ul style="list-style-type: none"> - výchozí látky a produkty - chemický děj 	

8.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede zákon zachování hmotnosti pro chemické reakce a využije ho při řešení úloh - zapíše jednoduchými rovnicemi vybrané chemické reakce - přečte zápis chemické rovnice s užitím názvů chemických látek - odhadne výsledky a vypočítá úlohy s užitím veličin n, M, m, V, ρ a chemických rovnic 	Chemické rovnice <ul style="list-style-type: none"> - zákon zachování hmotnosti - látkové množství - molární hmotnost - jednoduché chemické rovnice 	<ul style="list-style-type: none"> - F – měřené veličiny, vztah mezi hustotou, hmotností a objemem
8.	<ul style="list-style-type: none"> - určí oxidační číslo atomů prvků v oxidech - zapíše z názvů vzorce oxidů a naopak ze vzorců jejich názvy - popíše vlastnosti a použití vybraných oxidů a posoudí vliv těchto látek na životní prostředí 	Oxidy <ul style="list-style-type: none"> - oxid siřičitý, uhličitý, uhelnatý, vápenatý, křemičitý, hlinitý - názvosloví oxidů, oxidační číslo - skleníkový efekt - sulfidy 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - neživá příroda, nerosty a horniny, ekologie, neživé složky ekosystému - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
8.	<ul style="list-style-type: none"> - určí oxidační číslo atomů prvků v halogenidech - zapíše z názvů vzorce halogenidů a naopak ze vzorců jejich názvy - popíše vlastnosti, použití a význam chloridu sodného 	Halogenidy <ul style="list-style-type: none"> - fluoridy, chloridy, bromidy, jodidy - ionty - názvosloví halogenidů 	<ul style="list-style-type: none"> - Př – neživá příroda, nerosty a horniny - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života
8.	<ul style="list-style-type: none"> - popíše vlastnosti a použití vybraných kyselin, bezpečné ředění jejich koncentrovaných roztoků a první pomoc při zasažení lidského těla těmito látkami - zapíše z názvů kyselin jejich vzorce a ze vzorců jejich názvy - rozliší kyselé a zásadité roztoky pomocí indikátorů pH a změří pH roztoku univerzálním indikátorovým papírkem - vysvětlí vznik kyselých dešťů, zhodnotí jejich vliv na životní prostředí a uvede příklady opatření, kterými jim lze předcházet - posoudí vliv vybraných kyselin na životní prostředí 	Kyseliny, pH <ul style="list-style-type: none"> - Kyselina – chlorovodíková, sírová, dusičná, uhličitá - Názvosloví kyselin - pH, indikátory pH - kyselé deště 	<ul style="list-style-type: none"> - Př – biologie člověka, první pomoc - Rv – ochrana před úrazy, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
8.	<ul style="list-style-type: none"> - popíše vlastnosti a použití vybraných hydroxidů, jejich bezpečné rozpouštění a první pomoc při zasažení lidského těla těmito látkami - zapíše z názvů hydroxidů vzorce a ze vzorců jejich názvy - posoudí vliv vybraných hydroxidů (v odpadech) na životní prostředí 	Hydroxidy <ul style="list-style-type: none"> - hydroxidy – sodný, vápenatý, amonný - názvosloví hydroxidů 	<ul style="list-style-type: none"> - Př – biologie člověka, první pomoc - Z – vztah příroda a společnost - Rv – ochrana před úrazy, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
9.	<ul style="list-style-type: none"> - provede neutralizaci velmi zředěných roztoků známých kyselin a hydroxidů, uvede názvy a vzorce výchozích látek a produktů a zapíše je chemickými rovnicemi - zdůvodní první pomoc při zasažení kyselinami nebo hydroxidy - rozliší, které látky patří mezi soli - zapíše z názvů vybraných solí vzorce a ze vzorců jejich názvy - uvede příklady uplatnění solí v praxi - vysvětlí rozdíl mezi tvrdou a měkkou vodou 	Neutralizace, soli <ul style="list-style-type: none"> - podstata neutralizace - vznik solí - názvy a vzorce síranů, dusičnanů, uhličitánů 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - biologie člověka, první pomoc - Rv - ochrana před úrazy, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí

			<p>prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - MDV - vnímání mediálních sdělení, fungování a vliv médií ve společnosti
9.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede význam průmyslových hnojiv a posoudí jejich vliv na životní prostředí - popíše složení, vlastnosti a použití nejznámějších stavebních pojiv 	<p>Hospodářsky významné látky</p> <ul style="list-style-type: none"> - průmyslová hnojiva (N, P, K, stopové prvky) - vápenná malta, sádra, beton - keramika 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - neživá příroda, nerosty a horniny, ekologie, neživé složky ekosystému - Z - přírodní a společenské vlivy na životní prostředí, hospodářské aktivity - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
9.	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojmy oxidace a redukce - určí, které ze známých reakcí patří mezi redoxní reakce - popíše princip výroby železa a oceli a zhodnotí jejich význam pro národní hospodářství - vysvětlí pojem koroze, uvede příklady činitelů ovlivňujících její rychlost, uvede způsoby ochrany ocelových výrobků před korozi - rozliší podstatu galvanických článků a elektrolýzy a uvede příklady jejich praktického využití 	<p>Redoxní reakce</p> <ul style="list-style-type: none"> - oxidace a redukce - výroba železa a oceli - galvanický článek - elektrolýza - koroze 	<ul style="list-style-type: none"> - F - elektromagnetické a světelné děje, elektrický proud - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí
9.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší, které ze známých reakcí jsou exotermické a které endotermické - uvede příklady fosilních a průmyslově vyráběných paliv, popíše jejich vlastnosti a zhodnotí jejich využívání - posoudí vliv spalování různých paliv (včetně motorových paliv) na životní prostředí - rozliší obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - používá bezpečně spotřebiče na topné plyny v domácnosti - rozpozná označení hořlavých látek, uvede zásady bezpečné manipulace s těmito látkami - uvede, jak postupovat při vzniku požáru, zná telefonní číslo pro přivolání hasičů, poskytne první pomoc při popálení 	<p>Energie a chemická reakce</p> <ul style="list-style-type: none"> - exotermické a endotermické reakce - obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - fosilní paliva (uhlí, ropa, zemní plyn) - průmyslově vyráběná paliva 	<ul style="list-style-type: none"> - F - energie, zdroje energie a jejich vliv na ŽP, obnovitelné a neobnovitelné zdroje energie - Př - biologie člověka, první pomoc, nemoci, úrazy, prevence, ochrana přírody a životního prostředí, vliv člověka na ŽP - Z - vztah příroda a společnost, vlivy na ŽP - Rv - ochrana před úrazy, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví - EV - vztah člověka k prostředí, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí - OSV - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
9.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší anorganické a organické sloučeniny - rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich vzorce, vlastnosti a použití 	<p>Uhlovodíky</p> <ul style="list-style-type: none"> - alkany, alkeny, alkiny, areny (methan, ethan, 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - ochrana přírody a životního prostředí, ekologie, vlivy

	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledá a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy a zemního plynu - vyhledá a uvede příklady havárií způsobené ropou, ropnými produkty a zemním plynem 	<p>propan, butan, ethylen, benzen, naftalen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - průmyslové zpracování ropy 	<p>člověka na ŽP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Z – světové hospodářství, vztah příroda a společnost, Česká republika - EV - vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí - MDV - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - OSV - rozvoj schopností poznávání
9.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší pojmy „uhlovodíky“ a „deriváty uhlovodíků“ - rozliší uhlovodíkový zbytek a funkční (charakteristickou) skupinu na příkladech vzorců známých derivátů - rozliší a zapíše vzorce methanu, ethanolu, fenolu, kyseliny mravenčí, octové, etylesteru kyseliny octové, formaldehydu a acetonu; uvede vlastnosti a příklady využití těchto látek - uvede výchozí látky a produkty esterifikace a rozliší esterifikaci mezi ostatními typy chemických reakcí 	<p>Deriváty uhlovodíků</p> <ul style="list-style-type: none"> - halogenové deriváty - alkoholy - fenoly - aldehydy - ketony - karboxylové kyseliny - estery, esterifikace, etylester kyseliny octové 	<ul style="list-style-type: none"> - Rv - odpovědnost za vlastní zdraví a zdraví druhých, dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví
9.	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se ve výchozích látkách a produktech dýchání a fotosyntézy - uvede podmínky pro průběh fotosyntézy a její význam pro život na Zemi - rozliší bílkoviny, tuky, sacharidy a vitamíny, uvede příklady zdrojů těchto látek pro člověka a posoudí různé potraviny z hlediska obecně uznávaných zásad zdravé výživy 	<p>Přírodní látky</p> <ul style="list-style-type: none"> - sacharidy, tuky, bílkoviny, vitamíny - fotosyntéza 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - princip rostlinných fyziologických procesů, příčiny běžných nemocí, jejich prevence a léčba, životní styl - EV - základní podmínky života
9.	<ul style="list-style-type: none"> - rozliší plasty od dalších látek, uvede příklady jejich názvů, vlastností a použití - posoudí vliv používání plastů na životní prostředí - rozliší přírodní a syntetická vlákna a uvede výhody a nevýhody jejich používání 	<p>Plasty a syntetická vlákna</p> <ul style="list-style-type: none"> - polyethylen, polypropylen, polystyren, polvinylchlorid - polyamidová a polyesterová vlákna 	<ul style="list-style-type: none"> - EV - vztah člověka k prostředí, základní lidské aktivity a problémy životního prostředí - OSV - řešení problémů a rozhodovací dovednosti
9.	<ul style="list-style-type: none"> - doloží na příkladech význam chemických výrob pro národní hospodářství a pro člověka - uvede příklady prvotních a druhotných surovin pro chemické výroby a zhodnotí je z hlediska udržitelného rozvoje - zhodnotí ekonomický a ekologický význam recyklace odpadů - vysvětlí pojem biotechnologie a uvede příklady - zjistí, kde a jak v okolí dochází ke znečišťování životního prostředí a uvede, jak tomu předcházet - uvede příklady chování při nadměrném znečištění ovzduší - zachází bezpečně s běžnými mycími a čistícími prostředky používanými v domácnosti - rozpozná označení hořlavých, toxických a výbušných látek, uvede zásady bezpečné práce s běžně prodávanými hořlavinami a výbušninami - uvede příklady otravných látek a způsoby boje proti 	<p>Chemie a společnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - chemické výroby - otravné látky - pesticidy - biotechnologie, enzymy - léčiva - drogy - detergenty - potraviny - chemie a životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> - Př - příčiny běžných nemocí, jejich prevence a léčba, první pomoc, vlivy člověka na ŽP, narušení rovnováhy - Z - vztah příroda a společnost, vlivy na ŽP, hospodářské aktivity v ČR - Rv - ochrana před chorobami, auto-destruktivní závislosti, bezpečnost a ochrana zdraví, podpora zdraví a její formy - EV - vztah člověka k prostředí, základní

	<p>nim</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady volně i nezákonně prodávaných drog a popíše příklady následků, kterým se vystavuje jejich konzument 		<p>lidské aktivity a problémy životního prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - OSV - sebepoznání a sebepojetí, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, řešení problémů a rozhodovací dovednosti - VDO
9.	<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady nejrozšířenějších výbušných, hořlavých, toxických látek a způsob jejich označování - uvede a zdůvodní nejúčelnější jednání v případě havárie s únikem nebezpečných látek - zjistí výrobní podniky v regionu, uvede co vyrábějí a posoudí s nimi související nebezpečí 	<p>Havárie s únikem nebezpečných látek</p> <ul style="list-style-type: none"> - látky výbušné, hořlavé, toxické - zásady chování při úniku nebezpečných látek - improvizovaná ochrana při úniku nebezpečných látek 	<ul style="list-style-type: none"> - Rv - ochrana před chorobami, bezpečné chování, bezpečnost a ochrana zdraví, ochrana člověka za mimořádných událostí - EV - vztah člověka k prostředí, základní lidské aktivity a problémy životního prostředí - OSV – sebepoznání a sebepojetí, sebeorganizace, mezilidské vztahy, komunikace, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, praktická etika